Цэна асобнагонумэру 5 кап.

НАША НІВА

Выходзіць што тыдзень.

Адрэс рэдакціі і адміністраціі: Вільня, Завальная вуліца, д. № 7.

Цэна з перэсылкай і дастаўкай на 1 г. — 2 р. 50 к., на 6 мес. — 1 р. 25 к. на 3 м. — 65 к., на 1 мес. — 25 к. За граніцай: на 1 г. — 4 р., на 6 мес. — 2 р. 3 мес. — 1 р. Перамена адрэсу — 20 коп.

Абвесткі прыймаюцца на апошняй страніцы па 20 кап. за лінейку малымі літэрамі. Рукапісы і карэспандэнціі, прысланые у рэдакцію, павінны быць чытэльна напісаны с праўдзівай фаміліей і адрэсам таго, хто яе прысылае. Можна такжэ надпісаць проз-вішчэ разам з фаміліей, хто не захочэ, каб была надрукавана праўдзівая фамілія Адрэс і фамілія толькі для ведама рэдакціі. Рукапісы аўторам не вертаюцпа назад.

Год VIII. 20 лютаго 1913 г. №. 8.

З усіх бакоу раздаюцца нападкі, ачэрніваньне і апаганіваньне нашай сьвятой справы. гэткай „работай“ нашы супраціунікі спадзяюцца задушыць беларускае адраджэньне, адвярнуць ад яго маласьвядомые, цёмные беларускіе массы; мы ня можэм спакойна глядзець на гэта, а павінны усе сілы напружыць, каб беларуская справа і беларуская сьвядомасць шырыліся. Не вымагаем ад нікога вялікіх ахвяр, адно просім, каб ідэйные-сьведомые беларусы шырылі памі-ж людзей „Нашу Ніву“, шырылі гэтым жывые, дэмократычные, беларускіе думкі, еднаючы нам, падпішчыкоу. Бараніцца ад несправядлівых нападак і шырыць нашу справу мы здолеем толькі тады, калі па усіх кутках краю будуць нашы чытачы-аднадумцы. Не шмат часу і працы трэба на тое, каб кожны з нашых чытачоу зьеднау нам аднаго падпішчыка.

Згодны канцэрт.

Беларускі рух выклікае апошнімі часамі усё болей і болей вострые нападкі расейскіх і польскіх націоналістоў, і гэта, бадай, найлепшы знак, што ён разрастаецца і становіцца паметнай сілай у жыцці нашаго краю. Ні так ешчэ даўно польскіе і расейскіе націоналісты на сваіх з'ездах дзялілі беларусоў паміж сабой: «нам—праваслаўные, вам—каталікі і па руках;—толькі-ж датрымайце слова».—„Датрымаем!“ гукнулі самазваные Мініны і пачалі «работу». Пасыпаліся стацьці проці беларусоў, паехалі дэпутаціі у Пецярбург. І ў канцы дабіліся вядомаго цыркуляра Кассо аб навучаньні веры ў пачатковых школах. Гладка пайшло! Паціралі рукі і „Виленскій Вѣстникъ“ і «Gazeta Codzienna». Пачаўся канцэрт згоднай песьняй.

„Вил. Вѣстн.“, накінуўшы авеччу скуру, завываў старую песьню...

„Gaz. Codzienna“ і „Kurjer Litewski“, распусьціўшы хвасты, пачалі у тон пісаць аб патрэбі каталікам беларусам запісквацца палякамі.

Але с першых нотак пачуўся разлад. Перэцягнулі!

Адны, ня вытрываўшы ў ролі заганятых і, відаць, забыўшыся умовы, загаманілі, што «беларусы—ўсе рускіе», ды нават і тые, што запісаліся палякамі!

Другіе у сваю песеньку уплялі: вучыцеся гаварыць дома па польску, кізінькі, а то вас воўк з'есць. Вы-ж, кізінькі, «польскай» веры, «польскаму» Богу моліцеся!...

І сябры-прыяцелі вышчырылі зубы на сябе.

Сурьёзная старана гэтаго усяго была вось якая. Расейскіе націоналісты, іграючы на слове «беларус», «беларускі», «нація», «національ-ны», думалі выкарыстаць невялічкую націоnальную сьвядомасць беларусоў, каб зрабіць іх аружжэм проці палякоў і жыдоў, дзеля чаго і закладаліся такіе таварыствы, як «Бѣлорусское Общество», «Крестьянинъ» і др. Але беларусоў не ўдалося перэманіць у табар расейскай рэакціі, расейскай чорнай сотні: на гэтую рабскую работу пашлі толькі тые, каго можна было купіць, або запужаць.

Падобная справа прылучылася і с польскімі націоналістамі.

Беларушчына 80 ых гадоў ня мела выразнаго національнаго характэру. Розные „прыхільнікі“ с паноў глядзелі на беларускую мову і беларусоў, як на провінціональную адмену польшчыны. Але, пабачыўшы, што беларускі рух ідзе да поўнаго вызваленьня ад суседніх націй, у тым ліку і ад палякоў, польскіе націоналісты скінулі маску. Яны паставілі сабе выразную мэту: беларускае національнае адраджэньне ўсімі сіламі трэба спыняць, а несьвядомых беларусоў перэрабляць памалу на палякоў, каб забеспечыць сабе панаваньне на Беларусі. Спосаб на гэта выбралі такі: апаганіваць, ачэрніваць беларускі рух, хаця-бы гэта была паддзержка абрусеньня праваслаўных беларусоў. Выстаўляючы беларускі рух у найгоршым сьвятле, яны, як і расейскіе чорнасоценцы, маюць надзею адвярнуць ад яго ня толькі цёмных людзей, але і тых прэдстаўнікоў спольшчэных інтэлігенцкіх кругоў, сярод каторых жывая дэмократычная беларуская ідэя пачала паволі знаходзіць прыхільнікоў, дый у свае рукі прыбраць усё палітычнае жыццё нашай старонкі. І тые самые газэты (як чорнасоценная „Gaz. Codz.“), каторые заўсягды казалі, бытцым беларускі рух—гэта *„расейская інтрыга“*, ця ер брэшуць, бытцым „Наша Ніва“ пісалася „польскімі“ пёрамі, каторые ад яе ўжо пачынаюць адхінацца. Але мы ўжо пакінулі звертаць увагу на тое, што даносіць на нас «Вил. Вѣстн.», або брэшэ «Gaz. Codz.».

Вось як стаіць справа.

І было-б вельмі сумна, каб ня вера ў тое, што як у Расеі, так і у Польшчы ёсць справядлівые людзі, каторые нашы змаганьня дзеля лепшай будучыны нашаго народу разумеюць і нам спрыяюць. Гэта сьвядомасць дазваляе нам спакойна глядзець на штукі адных і другіх чорнасоценцоў. Мы верым, што як у расейскім, так і у польскім народзе, калі мы будзем мець роўную ім культуру, знойдзем ня ворагоў, а братоў.

Вайна.

Цяжкіе хмары, што засьцілалі апошнімі часамі неба над усей Эўропай, як бы началі расхадзіцца, і страх перад новай вялікай вайной паменшаў. Усё-ж такі Аўстрыя дагэтуль дзержыць усё войска пад аружжэм, каб у кожную мінуту быць гатовай. Кажуць, бытцым расейскіе і аўстрыяцкіе дипламаты ўжо згаварыліся між сабой, і німа патрэбы баяцца вайны між Расеей і Аўстрыей. Але тое, што абедзьві староны не паменшаюць ліку войска, ні пазваляе верыць, каб усё было добра.

Туркі, праўда, гатовы мірыцца, ды нават кажуць, што і Адрыянопаль аддадуць Боўгарам. Дык-жэ боўгары павялічываюць што—раз болей свае жаданьня: яны поруч з іншымі хаўруснікамі дамагаюцца, каб туркі заплацілі ім ешчэ шмат грошы—за тые расходы, што зроблены дзеля вайны. На гэта дзела і вялікіе дзержавы і тые што ўзяліся быць пасрэднікамі між туркамі і балканскім хаўрусам, прыстаць ня могуць.

Хаця боўгары гэтак востра наседаюць на туркоў, ім самім прыходзіцца дрэнна: Румынія ніяк ня хочэ адмовіцца ад свайго жаданьня, каб ей аддалі боўгарскую правінцію Сілістрыю, сумежную з Румыніей. Румынскі народ дамагаецца ад свайго ураду вайны, бо ўсе гутаркі дипломатоў ніякай карысьці ні далі.

Пакуль ідуць гутаркі між дзержамі, між туркамі і боўгарамі, між боўгарамі і румынамі,—вайна на Балканах не спыняецца. Чорнагорцы пад Скутары, страціўшы добрую частку сваей арміі, ня могуць звеваць туркоў, дык ім хаўруснікі пасылаюць на падмогу 30.000 салдатоў. Пад Адрыанополем, Чаталджай, Галліполі і Янінай ідуць увесь час невялікіе бітвы, бо скрозь выпаў глыбокі сьнег, бушуюць завеі, ды крэпка цісьне мароз. Ад марозоў і у туркоў і у боўгароў замерзла багата народу. У Канстантинопалі думаюць, што ешчэ дзён дзесяць будзе трываць гэткае палажэньне, што ні адны ні другіе ня здолеюць зрабіць ні кроку ўпярод і ні кроку ўзяд.

У турэцкай сталіцы апошнімі днямі раскрылі патайны хаўрус, каторы маніўся зрабіць новую рэвалюцію ды скінуць цяперашні урад. Усё гэта робіцца ад таго, што туны адных вінаваціць у нішчасьці, каторае прынесла туркам вайна.

Мінскае земскае сабраньне.

Далей мінскае губэрнскае сабраньне асыгнавало 7,291 руб. віленскай канюшні гасударственнаго конназаводзтва, за 22 жэрабцоў для мінскай губэрні, асыгнавало 1,258 р. на перавозку паліцэйскіх стражнікоў, 300 руб. на раз'езды судоваго сьледавацеля па важнейшых справах; на утрыманьне асобістаго складу губэрнскай земскай управы —14,500 руб.

Крэдыт 68,372 рублі на утрыманьне духавенства с прычыны перэчысленьня яго на кошт казны па новаму закону, знят. На утрыманьне губэрнскай земскай бальніцы асыгнавалі 148,291 р. 91 к.; расходы на змаганьне с пошэсьцямі з 8,000 руб. зменшэны на... 500 р., не глядзя на тое, што ў губэрні пануюць тыфус і шкарлятына.

Рэчыцкае земства зменшыло крэдыт на утрыманьне цэркоўна-прыходзкіх школ з 11,000 на 4,000, але губэрнскае земство пакінуло папярэднюю суму.

Гласные-паны падавалі праект завясьці падатак па вёсках на сабак, але проці гэтаго выступілі селяне і праект правалілі.

На утрыманьне пробных балотных станцій асызнавалі грошы. Пробная балотная станція перэчысляецца у раёнаую. Сабраньне асталося нездаволеным з балотнаго дзеяча Мірковіча.

Атпушчэна 35,000 рублёў на утрыманьне Тугановічэскаго пробнаго поля; на аткрыцьце культуртэхнічнай школы 10,000 руб.

Пастаноўлена парадкам закону завясьці страхаваньне пасевоў ад граду і—расход-даход страхавога атдзела аблічэн на 184,684 р.

Злажылі камітэт па мэліоратыўнаму (па палепшэньне гаспадаркі) паверу, устанавілі бюро дзеля абследаваньня сельска-гаспадарскаго жыцця губэрні. Пастанавілі наняць губэрнскаго вэтэрынара с платай 2,500 руб. у год.

Расход на утрыманьне хворых Мінска у земск. бальніцы аблічылі аж на 52,000 руб., каторых у гарадзкой кассе німа і ў прыход-расход не палічэны.

Увесь прыход-расход губэрнскаго земства аблічэн на 915,478 р. 78 к.

„Мінск. Русск. Слово“ дужа цешыцца з губэрнскаго земскаго сабраньня с прычыны яго бытцым дужа вялікай працавітасьці, а больш за ўсё дзеля таго, што у мінскім земстві чуе многа людзей яно „сваіх“; гласнаго Кадыгробова „М. Р. С.“ называе за яго красомоўства „істінно-рускою свірэлью“.

У мінскім земстві не глядзя на тое, што яно зложэна па столыпіноўскаму рэцэпту усё-ж такі прымечаюцца два элемэнты: першы, каторы прыходзіць з гатовымі формамі і аткідае ўсё, што не падходзіць да гэтых формоў і другі, дужа мала чысленны, каторы кладзе у аснову сваей работы рэальные інтэрэсы і патрэбы мейсцовай людпасці.

Мікола Камароўскі.

Аб усім па троху.

Нарада губэрнатароу.

Закончылася склікаяая новым міністэрствам ўнутрэнных спраў нарада губэрнатароў ня ведаючы з якой мэтай была склікана нарада, нельга сказаць ці апраўдала яна надзеі ураду. Што-ж да грамадзянства, то яно ніякіх асаблівых надзей на нараду губэрнатароў не пакладало. Усё-ж такі нарада не астанецца парожнім мейсцам у нашым жыцці, хаця-б дзякуючы тым пастановам, якіе яна урадзіла.

Нарада высказалася за тое, каб дазволена было арэштовываць людзей па самому толькі паліцэйскаму загаду. Прызнана пажаданым пазволіць паліціі і жандармам ў асаблівых выпадках стрэляць без папярэджэньня. Стрэляньне ў гару „халастымі“ набоямі адкінулі, бо гэта толькі, маўляў, распушчае таўпу. Ураджэна каб паліція, ні пазваляла рэлігійных працэсій не прызнаных ўласьцямі таварыств і сэкт і каб забранялі публічные сабраньня у гасьцініцах, рэстаранах і тракцірах. Ніжэйшым паліцэйскім чынам — станавым приставам у паветах, і акалодачным надзірацелям у гарадах,—пазволена сваей ўласьцю накладаць кары да 25 руб. і да тыдня арэшту.

А разам з гэтым нарада не звярнула ніякай увагі на іншые, далёка важнейшые праявы у жыцці, як на самаволю адміністраціі, нават у граніцах яе цяперашніх правоў. Як наўмысна якраз апошнімі днямі выплыло на сьвет Божы колькі фактоў гэтай самаволі. Адзін с такіх фактоў—гэта голасная цяпер «гісторыя» з быўшым ніжегародзкім губэрнатарам Хвостовым, каторы „адміністраціўным парадкам“ запрашаў на вячэру артыстак. Ешчэ больш маркотную гісторыю апаведае Меньшыкоў у «Нов. Вр.». Ен апісывае, як у аднэй губэрні мейсцовые ўласьці пастанавілі выслаць адміністраціўным парадкам 37 селян, каторые бытцым належалі да селянскаго брацтва. Селяне многа месяцоў сядзелі у турме, пакуль у канцы у Пецярбурзе вышэйшая прокуратура не прымеціла нейкую ня пэўную аднастайнасць у паказаньнях арэштаваных селян:

усюды неграматные сьведкі ужывалі чужаземных слоў.

Пасланый с Пецярбурга чыноўнік выясьніў, што усю справу «стварылі» мейсцовые адміністратары, каторым паручэна было сьледзіць за рэволюційным рухам. Баючыся, каб не страціць пэнсіі за недахватам „рэволюціі" у губэрні, яны прыцягнулі тых 37 селян, каторые толькі шчасьлівым здарэньнем уратаваліся ад ссылкі.

Пасьля саюзьніцкіх курсоу.

У Пачаеві, як ведама, нідаўна адбыліся «саюзьніцкіе» курсы для селян склікане і праведзеные вядомым архімандрытам Віталіем. На курсах былі толькі «рэвнітелі» (прыхільнікі-прапоўнікі) саюзьніцкіе утворэные Віталіем дзеля прапаганды саюзьніцкіх ідэй. Селяне выслухаўшы усю саюзьніцкую навуку, урадзілі пасьля таго такую чыста селянскую пастанову ад каторай Віталію і усім хто з ім, напэўна на душы стала вельмі маркотна.

Між іншым яны урадзілі: каб селянскіе надзельные землі не абкладаць падаткам, а каб падаткі накладаліся толькі на панскіе землі; каб у валасным самаупраўленьні кіравалі усім самі толькі селяне, а ні паны і поўпанкі; каб скасаваць казённую гарэлачную манаполію, а замест гэтаго завялі хлебную манаполію (каб хлеб быў дзешавейшы); каб на замельные маетнасьці быў наложэн падаходны налог, каторы усё узрастаў у меру росту маетнасьці; каб інородцам забараніць купляць вялікіе зямельные маетнасьці.

Пастанова гэткая для архімандрыта Віталія і тых, што за ім дужа непрыемна, але, як тое кажуць, шыла у мяшку не схаваеш. Вылезла гэтая „мужыцкае" шыла нават і пасьля пачаеўскіх курсоў.

Як правільна пісаць названьне нашаго гораду?

9 лютаго на заседаньні „Северо-Западнаго аддзела рускаго географічнаго таварыства" ягомасць Зеньковіч чытаў даклад аб заложэньні гор. Вільні с каторага, між іншым відаць, што найперш горад пачаў заселяцца не на берегах рэкі Віліі, а на берагах Вілейкі. У канцы Зеньковіч зрабіў вывод, што правільнае названьне нашаго гораду «Вільня», а ня «Вільно», дзеля таго, што даўней беларусы называлі рэку Вілейку—Вільняй.

ВЯСЬНЕ.

Ты прыдзі, вясна жаданая,
Прыдзі!
Гукам жыцьця, песьняй працы
Загудзі,
На узгоркі на нізіначкі
Зірні,
Сон трывожны, сон наш цяжкі
Разгані.
Ты нясі нам радасць, сілачку
Нясі,
Нашу ленасць і недбаласць
Атрасі.
Ты ляці на крыльлях вырая
Скарэй,
Абмахні цяплом пахілых
Абагрэй;
Нашэ жыцьцё, нашу долячку
Пабач,
Над жытамі цёплым дожджыкам
Заплач,
Пакаціся громам-музыкай
У гары;
Ты ідзі, нясі цудоўные
Дары,
Каб ўзбагацеў добрым засевам
Наш Край,
Ты прыдзі, ў адзін тон з намі
Засьпевай,
Ускалыхні ты струны сэрдэнька
Жывей,
Каб было нам жыць на сьвеці
Весялей.
Ты прыдзі да нас, жаданая,
Прыдзі,
Раскатурхай нашу дрэму,
Абудзі!

Якуб Колас.

Гымн вясне.

Проч ідзі ты, ночка цёмная:
Раньне жыцьця настае.
Узнімісь, душа бяздомная,
Узнімісь: весна ідзе!
Загудзелі воды горные,
Лёд разломаны раве,
Правясьціся тучы чорные,
Лес нахмураны пяе.
Хутка гляне сонцэ краснае,
Сьвет навокал разальле.
Гэй, прачхніся ўсё нешчаснае:
Раньне жыцьця настае!
Паглядзі: весна вярнулася,
Хутка з'явяцца цьвяты,
Уся прырода схамянулася;
Узнімісь вясной і ты,

Я. Журба.

З Беларусі і Літвы.

Вільня.

Беларускі маскарад.

16 лютаго адбыўся у Вільні у салі літоўскаго таварыства „Рута" першы беларускі маскарад. Гулялі весёла да 4 гадзіны ночы; было колькі цікавых масак. Народу сабралося шмат не глядзя на тое, што ў гэты дзень было аж шэсць маскарадоў, якіе устраівалі розные клубы і таварыствы.

Беларуская вечарынка.

22 лютаго у салі „Сокол" адбудзецца беларусская вечарынка. На сцэні будзе пастаўлена „Па рэвізіі" і „Як яны жаніліся".

Паправка разваліи замку.

Архілагічная камісія гор. Вільні пастанавіла у гэтым гаду распачаць паправку разваліи старасьвецкаго віленскаго замку, што на Замкавай гарэ. Камісія асыгнавала 3,760 руб. на паправку падвалін (фундамэнтоў) і першаго паверху башты.

Злавілі.

Бышаго пачтыльёна у Высокім Дварэ, Віл. губ., каторы растрацію 8,000 рублёў казённых грошы і пасьля уцёк, злавілі у Кракаві, у аднэй з гасьцініц.

Убіуство.

Каля мястечка Езно (Троцк. пав. Віл. губ.) на хату селяніна Арцікоўскаго напалі у ночы нейкіе разбойнікі, каторые дамагаючыся грошы, забілі мужа і жонку Арцікоўскіх і самі уцяклі нет ведама куды.

Разстрата у епархіяльным складзе.

Ужо скончэна сьледства аб растраце у епархіяльным складзе. Пацягнулі пад суд сьвяшч. Гапановіча, Гольдінга, Полякова і Яковлева. Гапановіча выпусьцілі пад залог 50 тысяч, Гольдінга — пад залог 5 тысяч, а двое другіх сідзяць у турме.

Мінск.

У націоналістычным табары.

Пасьля таго, як выжылі з Мінска верхавода тутэйшых націоналістоў вядомаго Скрынчэнко, у мінскіх націоналістоў ўвесь час было «безгалоўе» далёка большае, чым па сьмерці патрноты з немцоў, Густава Шмідта. Цяпер на гэтым націоналістычным бязлюдзьі „дваранінам" аказаўся Валіцкі, маршалак мінскай паветовай земскай управы, — яго гэтымі днямі выбралі у маршалкі мінскаго „національнаго" атдзелу. Асоба дужа звычайная. Кажуць гэты выбар зроблен умысна, каб не было каму, чаго... завідаваць. Заліцкі, мауляў, сьледа у гісторыі не пакіне. Гэткім парадкам, спадчыкамі Шмідта па верхаводзтву ўсірацеўшым чорнасоценствам у гэты момэнт лічуцца 1) Валіцкі і 2) І. Чыстяков, таварыш пракурора акружнога суда, узяты гэтымі днямі губэрнатарам Гірсам у „ідэйные" кіраўнікі „Мінск. Русск. Сл.", заместа Петрова, катораго спіхнулі у земскіе начальнікі.

У часе «насадітеля» націоналізма, Мэндэля Шофэра, ягомасць Чыстякоў быў адсунут ад національных спраў і нават, як кажуць, яму начальство было загадаўшы пашукаць мейсца за межамі губэрні. Ніласка гэта была вызвана яго неўдачным расьледаваньнем аб сэкрэтным хрышчэньню, заслаўскім сьвяшчэньнікам Мэндэля Шофэра.

Цяпер Чыстяков ізноў паўстаў, як фэнікс с попелу.

Адначасна з выбарамі Валіцкаго мінскіе націоналісты пастанавілі звярнуцца у Пецярбург, каб маючыеся адбыцца мінскіе гарадзкіе выбары, разбілі на куры. І, ведама, без беларускай куры, бо беларусоў на Беларусі німа! «Шумім, братцы, шумім!».

Перад выбарамі.

Партія выбаршчыкоў у гарадзкую думу, што пад кірункам Хржонстоўскаго, як найменшая, злучылася с партіей Пекарскаго (маршалка (прадседацеля) гарадзкога страхавога таварыства), гэтак сама малачысьлен най.

Хржонстоўцы, апрача таго, наўмысна распусчаюць чуткі, аб дужа чысьленнай, бытцым, сваей велічыне. Адным словам, робяць, па француску: вясёлую міну пры сумнай ігрэ.

З агульнаго числа выборшчыкоў 516 чэлавек, хржонстоўска-пекарскі хаўрус налічае пакуль што 100 з невялічкай лішкай галасоў, найбольш буржуазнае мешчанства. Што датычэ партіі гарадзкога юрысконсульта Амброшкевіча, каторая складаецца найбольш з малаесьвядомых, падкіх на пачастунак шарачкоў (150 чэлавек) то ўжо адна марцьвечвна якая пануе сярод іх, кажа аб тым, што яны ня чуюць пад сабой грунту.

Саюзьніцкі хаўрус (верхаводы: падпалкоўнік Ударов і генерал Голеевскій), як сьведчыць само „М. Р. С.", ня верыць у свае сілы на выбарах і дзеля гэтаго дабіваецца „курыяльнай сыстэмы".

Астаецца культурна - паступовы хаўрус (інжэнер Цівінскі, доктар Яноўскі і др.) каторы асабліва не пручыся у думу лічыць на падтрыманьне лепшых людзей Мінска. А партія Хржонстоўскіх спадзяецца «выехаць» на дутых газэтных рэклямах.

У мешчанскай управе.

«М. Р. С.» вітае зацьверджэньне у мінскай мешчанскай управе павінных (должностных асоб) з «ісціна русскім» кірункам думак.

А гэтые тыпы абрадаваўшыся пахвалай *своей* газэты, устроілі у самой мешчанскай управе, пасьля заняцьця пьяны—банкет ў канцы катораго у некаторых з іх здарылася рэвалюція жывата.

Гэто мінская мешчанская культура XX века!

Сьвядомая часць пяцідворных дэпутатоў рэзка аткінула на агульным сабраньні пытаньне, аб павялічэньні пэнсіі маршалку (прадседацелю) управы Філіповічу с 1,000 на 1,200 руб. у год.

Цікава: сэкрэтару управы назначылі падмогу на на лекі, 150 рублёў. Кажуць, што жонка вазонам нагу перабіла.

АТРУТА.

(Кароткі жалобны абразок).

Людзі:
- *Дзед.*
- *Раман* яго сын.
- *Ганна* жонка Раманава.
- *Аудулька* 8 г. } Дзеткі Раманавы.
- *Косьцік* 6 г. } Дзеткі Раманавы.
- *Янaчка* 8 м. } Дзеткі Раманавы.
- *Хрысцена* цётка Ганніна.

Усё дзеецца ў старэнькай, закопчэнай вясковай хаці. На лева у ёй—дзьверы у сенцы і дальш у вуглу печ і качарэжнік. Ад печы—пол аж да правае сьцяны, у каторай два вакенцы; ад полу каля гэтай сьцяны ідзець лаўка Перад лаўкаю водаль ад полу—стол, на стале ляжыць нож, а хлеба німа; к столу прыстаўлен зэдлік. Над сталом у куту—абразы с палічкай дзеля сьвечак.

На палу—сувалка, на ёй ляжыць дужа хворая *Ганна* пад дзяругай. Каля Ганны вісіць калыска на круку, убітым у столь; у калысцы сьпіць малы *Янaчка.* Пасярод хаты на падлозі—калодачка, на ёй сядзіць *дзед*, даплетае лапаць і за пачопку, калі трэба, калышыць Янaчку. У хаці надта бедна.

Праява 1-ая.

Дзед, Ганна, у калысцы Янaчка,

Дзед. Божухна-Бацюхна! Ці будзе ж гэтаму калі канец? Пьянства кожны дзень, кожну ноч... Дзеткі плачуць, Ганна хворая ляжыць,—як ёй, матцы, глядзець на гэта? А ён? Охохо-о... Пакараў ты мяне, Справядлівы Божэ! За грахі мае брудные пакараў ты мяне, бо калісь і я ня меў сумленьня, цягнуў-піў зельля паганае, будзь яно проклято навекі... (Бярэцца за сьпіну). А-ай. усе костачкі ломяць. Мне, старому бацьку, трэба гараць ехаць во, а ён... ён пьець. Яму і клопату мала. Не-е, сынок, дапьешся, апомнішся, ды каб не было ногды позна... Нікому ніколі ні падаруюцца сьлёзы дзетак, ой, ніколі! А ён пье, крычыць, бьецца, глумуе, дзіцячы хлеб прапівае. Будзе грэх, чую, усімі думкамі чую...

Ну, хіба, ісьці саху прыснадзіць. (Паклаў лапаць, устае). Эх, Раманька, Раманька... (Да Ганны з ласкай у гаворцы) Ганна! Ці чуеш, Гануля! Мэ' ты зьела-б чаго-небудзь? Хлеба кум Аўрам пазычыў, учорашняе поліўкі з лыжку стаіць. Сербанула-б, Гануля!

Ганна (кранулася, гаворыць-стогне). Ці-і Раман прый-шоў з кар-шмы? А-ах...

Дзед Зара прыйдзе... Дык зьеш чаго крыху, Гануля. Як жэ гэта, Божэ мой, трэйці дзянёк у цябе крошкі у році не было. Смагу, балазе, прогнала-б.

Ганна. Не-е-е... Ня трэ-ба. Касьцючку, Аўдульцы ніхай поліўка. Дзетачкі вы ма-е-е... (Загадалась). Сусолачку зрабі дзяцёнку, нечым карміць яго, майго Я-на чку (дзіцё у калысцы заварушылось і закугакало жаласна). Калышы, калышы, та-ту-леч-ка...

Дзед (калышыць). Забыўся сынок на Бога, забыўся. Зьменяў на гарэлку і сумленнасць, і сямейку, і усё, усё. Што яму? Абы пляшку купіць, а іншае,—цямся яно! На матчыну памяць нават забыўся, на імшу ні даў, а прапіў гро-шы... Чую грэх-бяду. Доля, доля... Дажыліся (мармочыць нешта далей, нельга расслухаць).

Ганна. Ні-ма, ні-ма Рамана, ня йдзець... Тата! А дзе Аўдулька, Косьцік? Дзетачкі мае-е...

Дзед Усё чыста прапіў сынок. Мусіць, забыліся на Бога людзі, не дбаюць на Таго, што сьвет Яго. У коршмі днююць, у коршмі начуюць... Ат, што,—бацька-ж дурэнь, бацька нічога не знае, на што яго слухаць... Ня слухай, сынку, ня слухай...

Ганна. Тата! Ці ёсць у нас дошкі на... (цераз сілу) на тру ну? Акх.

Дзед (спужаўшыся). Ня думай пра... пра гэта, Ганна! Божа воля на ўсё, на Бога і трэба думаць. (Закалыхаў дзяцёнка і адзягаець дзіравы жупан). У цябе дзеткі, Гануля, маленькіе. Ось лецячка ідз , падзівуйсь, як вясёла на дварэ, як сонейка сьвеціць, птушачкі прыляцелі, лясок зарунеўся, Гануля .. Кінь *тое* думаць... Дзеткі у цябе; што я стары рабіць буду? Мне трэба *туды* збірацца. А, а, а ты... Сонейка во, грэе, а ты, ты... (ўбегаюць у хату Касьцючок і Аўдулька, абе босы, чуць адзеты; у Аўдулькі

На памяць 300 лецьця.

Зьезд духавенства усей мінскай эпархіі, каторы цэлы тыдзень радзіў у мінску аб экономічна духоўных справах, між іншым, пастанавіў пабудаваць за 30,000 руб. народны дом на памяць 300 летняй гадаўшчыны.

Гэткім парадкам духавенство апярэдзіло «прогрэсіўную» гарадзкую думу, каторая пастанавіла перш за ўсё пабудаваць паліцэйскі дом за 40,000 рублёў.

Сындыкаты.

Апрача лазеннаго, мяснога, дравянога і др. сындыкатоў у Мінску, нідаўна злажыўся ешчэ адзін—лесапрамышленны. Прыбіраюць у свае рукі капіталісты бедных жыхароў.

Новые банкі.

Член Гас. Думы ад Мінскай губэрні Сорнёв, каторы нідаўна праз лекарскую управу, дабіўся, што прызналі яго «няздольным да працы», каб браць за гэта пэнсію, як атстаўны паветовы дваранскі маршалак, цяпер закладае у Мінску разам с князем Радзівіллам і др. банк, з закладным капіталам у 100,000 рублёў.

У Мінску і Несьвежы гарадзкіе управы хочуць аткрыць гарадзкіе грамадзянскіе банкі.

Выстаукі.

Глаўнае упраўленьне сельскай-гаспадаркай пазволіло у гэтым гаду устроіць у мінскай губэрні с.-гасп. выстаўкі: у Мінску у маю сельска-гаспадарская, у жніўні агародніцкая і ў верэсьні насенная; у Мозыры—сельска-гаспадарская выстаўка. Выстаўкі кароў і коней адбудуцца у трох пунктах новагрузкаго павету, у верэсьні; у Давідгарадку, мозырск. пав. сельска-гаспадарская выстаўка у жніўні; у гэтым самым месяцы адбудуцца сельска-гаспадарскіе выстаўкі у Пінску і Клецку.

За падлог і хабары.

Атдалі пад суд члена Слуцкаго сіроцкаго суда Страсевіча.

Газэта у Бабруйску.

У Бабруйску пачне выхадзіць расейская газэта „Бабруйская Жизнь“.

Мікола Камароўскі.

Вітэбск.

Купля зямлі.

Паверна ашчадны (крэдытова-зьберэгацельны) селянскі хаўрус у Рэкаві, купіў за 700,000 рублёў маетнасць, на раздзел паміж сваіх членоў. Маетнасць гэта заложэна у Віленскім зямельным банку. Хаўрус атрымаў на гэту куплю пазычку у Гас. Банку. Вось што робяць хаўрусы. Будучына беларускаго-селянскаго народу у хаўруснай дружнай працы. Тое што робяць і маюць багатые і дужые людзі у адзіночку, бедные і слабые могуць тое рабіць і мець хаўрусам; жывы прыклад купля Рэкаўскаго хаўруса. Чэсць і слава селянам, каторые патрапілі паказаць, што можэ зрабіць хаўрусная праца.

Пажарные дружыны.

Каля с. Капылаво (у ваколіцах Краслаўкі) жменька інтэлігентоў пачала працаваць для народу. Праца гэтая ужо выявілася тым, што заложэна пажарная дружына, заложэно павернае (крэдытовае) таварыство, маюць устраіваць тэатры. Аказываецца, што людзям інтэлігентным ёсць што рабіць у вёсцы, ня толькі дрэмаць і пьянстваваць, як гэта многа дзе ешчэ у нас робіцца. Таму німа чаго рабіць, хто адрэзаўся ад народу, адмураваўся ад яго кітайскай сцяной, але хто стануў бліжэй народу, хто заглянуў сабе і свайму брату ў душу, той павінен працаваць дзеля лепшай будучычы ўсіх, не пакладаючы рук. Хаўрусная крама, банчок, сельска - гаспадарскае таварыство, пажарные дружыны, беларускіе вечары і тэатры гэта першы крок працы кожнаго інтэлігента у вёсцы. Мы павінны сваімі рукамі і працай стварыць моцны фундамэнт над нашу будучыну. Не павінны спадзевацца на вікога са стараны бо «гаспадарскае вока каня сыціць», а «праз паслоў воўк сыт не бывае».

Вёска фальшываманэтчыкоу.

У апошвіе часы каля Полацка што раз часьцей пачалі паказывацца фальшывые манэты: рублёвые, поўрублёвые і 20 капеечные. Дзеля таго, што вёска Шмакова, як і большая часць вёсак заселенных стараверамі, даўно была шырока вядома пьянствам, буянствам, разбоямі ды зладействамі, то ў гэтай вёсцы зрабілі обыск, каторы даў нечэканые рэзультаты. У вучыцеля вясковай школы, прадседацеля стараверскай обшчыны, Скоморошчэнко, пад печчу знайшлі дзьве гіпсовые формы для вырабу сярэбраных рублёў і фальшывы рубель, даволі добрай работы. У другога жыхара, Лопухова, у гумне знайшлі машынку для вырабу фальшывых рублёў. Апрача гэтых двох арэштавалі і ешчэ колькі стараверoў селян.

Гродна.

Уцёк нотарус.

Уцёк, захапіўшы 30,000 руб. воўкавыскі нотарус Бокітько. Мабыць уцёк заграніцу.

Коуна.

Узаемная страхоука.

Каталіцкае духавенства жмудзкай дыэцэзіі апрацавало і атдало зацьвердзіць статут ўзаемнаго страхаваньня духавенства.

З усіх старон.

Гас. Дума.

У меру таго, як Гас. Дума пачынае перэхадзіць ад слоў да дзела, ўсё больш. і больш робіцца падобнай яна да папярэдняй, трэцяй Думы. Памечаецца тое самае лёгкаважэньне важных спраў, нават скандалы адбываюцца такіе самые, як у трэцьцяй Думе. Трэба прызнаць, што Дума Маркова і Пурышкевіча змявіла толькі сваёназваньне, а папраўдзі-ж асталася яна такой самай, якой і была.

Зьезд саюзьнікоу.

Зьезд саюзьнікоў у Пецярбурзе адбудзецца у домі обэр-прокурора Св. Сыноду. Пасьля адбудзецца мітынг у Міхайлоўскім манежы.

Скасаваньне марак.

Падпісан загад аб поўным скасасаваньні, выпушчэных с партрэтамі пануючых асоб, марак. Машыны, што рабілі маркі с папярэднім рысункам разабраны, злажэньне машын і кошт паложэны на друкаваньне і паперу скасаванных марок, як аблічаюць газэты прынясе страты каля 2 мільёноў рублёў.

Памільваньне угалоуных.

Начальсво пецярбурскіх турэм ужо атрымало загад зрабіць падгатавіцельные работы дзеля звальненьнл колькі тысяч арэштантоў 21 лютаго. Загад датычэ глаўным чынам дробных угалоўных праступнікоў.

Обыскі і арэшты.

Цяпер адбываюцца у Пецярбурзе масовые обыскі і арэшты. У прошлым тыдні было зроблена каля 500 обыскоў.

У капліцы расейцоу-каталікоу.

У тую нядзелю у капліцу расейцоў-каталікоў прышоў епіскоп Нікандр з двумя штацкімі. Ен прайшоў у бармі (шубе) у аўтар і звярнуўся да пароха с пытаньнем: „Вы сынод прызнаецё?“ Атрымаўшы атказ: „Мы прызнаём папежа“, еп. Нікандр выйшоў з аўтара і голасна звярнуўся да тых, што маліліся, каб яны вышлі, бо на тых, што астануцца будзе кінута пракляцьце. Выходзячы епіскоп загадаў паклікаць паліцію. Парох успакаіваў тых, што маліліся тым, што капліца пазволена правіцельствам. Мы нікога не затрымліваем, але той, хто ня хочэ з намі маліцца ніхай выйдзе. Усе, што маліліся асталіся.

„Нов. Вр.“ пішэ што усё гэта здарылося таму, што у гэтай капліцы уся служба адбывалася па усходняму-грэчэскаму абраду, а толькі замест сыноду і праваслаўнаго мітрапаліта, успаміналі імёны папежа і каталіцкаго мітрапаліта. Іначэй кажучы, пішэ „Нов. Вр.“ уся служба адпраўлялася па уніяцку, што забаронена у Рассі. Капліцу зачынілі. Еп. Антоній валынскі дамагаецца, каб атдалі пад суд пароха гэтай капліцы.

Закрыцьце.

У Варшаві закрылі таварыство польскай культуры, каторае мело 32 атдзелы і 5,000 членоў.

Обыскі у магнатоу.

У газэтах паявіліся чуткі аб тым, што многа у каторых польскіх магнатоў на Украіне зроблены обыскі. Шукалі ні болей ні меней, як паўстанцоў! Справу гэту заварылі саюзьнікі. Прычынай паслужыло тое, што напр. у графа І. Потоцкаго, у катораго каля 20,000 дзесяцін лесу, ёсць многа лясьнікоў, каторых мейсцовые «патрыоты» палічылі за „польскае войска“.

Закрыцьце 300 бібліотэк.

С прычыны цыркуляра міністра асьветы Кассо, аб бібліотэках, у Вяцкай губэрні закрылі каля 300 бібліотэк, каторые былі пры школах.

Голад.

У саратоўскай губэрні галадаючые селяне прадаюць за безцэн свае надзельные землі. Голад у Камышынскім павеці большы чым таго году.

Аб здачы Порт-Артура.

У нямеччыні, як пішуць газэты зьявіўся нейкі барон Тілінскій. Ен кажэ, што у яго ёсць вэксэлі японскаго правіцельства на 300 мільёноў франкоў выданые як плата тром відным расейскім офіцэрам, каторые у часе расейска-японскай вайна выдалі японцам планы крэпасьцей, у тым чысьле і планы Порт-Артура. Афіцэры гэтые давалі і другіе важные японцам весткі: Японскае пасольства даведаўшыся аб гэтым распачало сьледзтва. Расейскае пасольства, гэтак сама паслало свайго чыноўніка каб расьследаваць гэту справу. Вестка гэта нарабіла многа гоману.

Беларускае ігрышчэ у Варшаві.

У суботу $^{2}/_{15}$ лютага адбылося тут беларускае ігрышчэ. Устроілі яго студэнты Варшаўскаго Унівэрсытэту з «беларускаго зямлячэства» у карысць бяднейшых калегоў-студэнтоў. Памі-ж студэнтамі Варшаўскаго унівэрсытэту людзей сьвядома-ідэйных дужа мала, а больш за ўсё «мы тоже бѣлорусы». Хапіліся яны за беларускае імя не дзеля ідэйнай мэты, а таму, што цяпер усе цікавяцца беларусамі дык толькі дзеля таго, каб прынадзіць на вечарынку больш публікі.

Гатунак „тоже бѣлоруссов“, як ведама цешыцца апекай начальства, а ідэйны беларускі рух наадварот. Гэтак і тут ва ўсім была чуваць нечыя апека і старэньне, каб праз беларускую фірму, якой вечарынка

жук першых вясновых белых кветак, у Косьціка медзяные грошы).

Праява 2-ая.

Дзед, Ганна, і дзеці.

Косьцік А у мяне грош! А у мяне грош!

Дзед. Што?

Аудулька. Ды не: гэта у яго пяць ажно вун капеек; гэта, гэта... А у мяне вун што,—кветак! На табе, мама! (Кладзець кветкі к матцы).

Дзед. Аткуль грошы?

Косьцік. Каморнік даў... Мама, у мяне грош, глянь!

Ганна. Аддай, Косьцік, грошы дзеду. Аддай, сынок. Ен піражок купіць та-бе... Аддай, дзіцятка, згу-біш... (Косьцік бегае, не аддае грошы і крычыць: „Грош, грош! Каморнік даў!).

Дзед. Ну кажы нам, Аўдуля, гдзе вы былі, хто грошы даў? А ты, Косьцік, ці-шы! Яначку узбудзіш.

Аудулька. Мы, мы хадзілі у гаёк вун кветкі ірваць. Там многа ужо кветак. І там каморнік ходзе. З ланцугом, у акулярах, але не страшны... А нейкая труба блішцыць-блішчыць...

Косьцік. А гузікаў жа у яго..

Аудулька. І зайца спудзілі. Як пыхнуў уцекаць!

Косьцік. І я бачыў.

Дзед. Ну, ну?

Аудулька. Мы яму з вёскі вады занясьлі.

Дзед. Каму? Зайцу?

Аудулька. Не, вун, каморніку. Ен сказаў нам: „Малайцы!“ А як пачуў ад дзядзькі Карпы, што наша мама хварэе, дык нешта гаманіў, а тады выняў грошы даў Касьцюку і кажэ: «На табе, хлопчык, на бублікі».

Ганна. Дзетачкі ма-е-е...

Дзед. Ці падзякувалі-ж вы пану за ласку?

Аудулька. Мы і яму кветак нарвалі. Я хацела у руку пацалаваць, дык ён кажэ: «Ня трэба, ня трэба... Я-ж,—кажэ, ня поп і не абраз». І ні даў.

Дзед. (Успомніўшы) Пара, пара гарэць. Паедуˑ Косьцік,, твае грошы цэлы будуць, дай-я схаваю іх (паклаў грошы на палічку перад абразамі, яны с хаты відны) Ну, Аўдулька, прыглядай матку, Яначку калышы, вады мамі падай, калі пабажае. Доля наша, доля... Грахі нашы. Пойдзем, Косьцік, і я табе дудачку вырэжу з лазы.., (Дзед і хлопчык пайшлі за дзьверы).

Праява 3-ая.

Ганна, Аудулька (калышыць Янку).

Ганна (маркотна). Дачушка мая, любінькая, памру я, чую сваю сьмертухну... Слухайся, шануй дзеда. А можэ ж і татка твой апомніцца, агоўтаецца, піць гарэлку перэстанець... Даглядай Яначку, Косьціка, Дзеткі мае-е... Хараша жыць, калі усё ладна... (Ей трудна гаварыць). Дай піць. (Аўдулька падаець карэц з вадою; Ганна напіўшыся говорыць крапчэй). Якіе пекные кветачкі „Каб мне разок яшчэ пабачыць, як жытцо каласіцца, а там... памерці...

Аудулька (плачыць). Мама, не кажы ты так, не кажы пра сьмерць, мне страшна... Ні нада нікому уміраць...

Ганна. Ня бойся, дачушка, ні плач... Так ужо Бог даў... Што я сьніла сяньня? Бытцым нябошчыца мама, такая сьветлая, ясная, у беленькай сьвітачцы прыйшла к нам і да таго ж жаласна і сумна кажэ мне: „Ганначка,—кажэ,—галубка, чаго ты так счарнела ды высахла уся? Рыхтуйся,—кажэ,—бо табе-ж пад вянец пара, зачэкалася я цябе“... (Маўчыць крыху, слёзы коцяцца, як боб)... Тут я прашнулася, і страшна мне, і лёгка—лёгка неяк зрабілося...

Аудуля. Мамачка і я памру...

Ганна. Жыві, дачушка. Будзеш мне на могілку кветачэк прынасіць... На Радаўніцу з яечкам прыйдзі хры-сто-са-вацца-а-а... (горка—горка плачэ).

Аудулька. Мама! Мамачка!... (Чутна пьяная песьня пад вокнамі).

Ганна (Адыйшла крыху). Нічога, нічога, я так... Што гэта?

Аудулька (падбегае к ваконцу). Тата йдзець. Ай, пьяны, будзе біцца. (Палезла на пол к матцы).

Ганна. Забыўся на ўсё чэлавек. А калісь кляўся, бажыўся. Ці даўно тое было?.. І што гэта з ім; ці ні паддаў яму хто? О-о-о...

(Адчыняюцца дзьверы, і трымаючысь за клямку хістаецца на парозі пьяны і, як слава, вясёлы Раман; сьпявае і прыстаўляецца пракудай)...

(Далей будзе).

карысталася, усё-ж такі лішне не прабілася жывая беларушчына: афішоў у беларускай мове мы ні бачылі на вечарынцы, хоць яны і былі надрукаваны. «Беларускі Календар» і «Крапіва» прадаваліся, але другіе кніжкі лежалі у куточку прыкрытые. Меліся на гэты вечэр выдрукаваць аднаднёўку на беларускай мове, а выдалі па расейску і толькі на канцы памесьцілі крыху беларускіх жартоў.

Але ўсе-ж такі ігрышчэ гэтае удалося нязгорш: на сцэні мы бачылі і чулі беларушчыну. Хор с студэнтоў і курсістак нязгорш прапеяў беларускіе песьні: „А хто там ідзе“, „Дуду весялуху“, „Чаму-ж мне ня пець“, пад загадам студэнта М. Тэодоровіча, катораму належыцца падзяка за рупнасць і працу; за такі кароткі час навучыць хор трэба было натугі. Малады спасобны хлапец, вучэнік штукарскай школы у Варшаві, Павал Гуткоўскі с пачуцьцем дэклямаваў „Абразкі“ — Пётры Простаго, шкада толькі, што трохі за ціха, ня ўсе чулі, але на біс ужо казаў галасьней творы А. Паўловіча і «Важная фіга“ Ядвігіна Ш.

Найбольш падабаліся публіцы нашы народные танцы, пад загадам штукара-танцора Ігната Буйніцкаго—яго труппа на шэсць пар танцороў пад музыку селян, што з ім разам прыехалі; дудара, скрыпача і цымбалісты, проста зрабіла на публіцы захват і дзіва, бо хто-ж калі там бачыў народные беларускіе танцы: лявоніху, мельніка, вірабья, юрку, мяцеліцу. Відаць было з гэтаго ігрышча, што беларус, ці ён праваслаўны, ці каталік адчувае глыбока сваё усё роднае; відаць было гэта і с таго, як прашчаліся студэнты з Буйніцкім на вагзалі і с тэй прамовы якую сказаў адзін студэнт пры прашчаньні. Шчырая падзяка належыцца студэнту Грыгору Гуткоўскаму, бо каб ня ён, то саўсім не было-б нават надрукаванай праграмы па беларуску.

Белы Крук.

Беларускае ігрышчэ у Пецярбурзе.

9 лютаго пецярбурскіе беларусы згулялі вечарынку. Пастаўлена была новая сцэнічная рэч Янкі Купалы «Паўлінка». Народу было столькі, сколькі магла саля стоўпіць, білеты блізка усе былі распрададзены з рук, так што у дзень прэдстаўленьня дужа многа публікі прышлося атправіць, бо не было ужо ні білетоў ні мейсца у салі.

„Паўлінку“ у Пецярбурзе прыняла публіка дужа прыхільна, як нават і не спадзеваліся устраіцелі вечарынкі Артысты блізка што усе сыйгралі добра, а публіка біла ў ладкі ня толькі ў канцы зьяў, але і ў часе некаторых мейсц ігры камедзіі, асабліва Паўлінкі і Адольфа, а такжэ у часе танцоў на сцэні.

Калі прыйшоў чарод да хору, атктылася завеса і ў адзін момэнт з грудзей грамадкі сьпевакоў паліліся зыкі праўдзівай і жывой беларускай песьні, то усім захапіло душу. Пеялі: «А хто там ідзе», «Ой, пайду я лугам», «Ды, ўжо сонейка», «Чачотачка». Хор заціх. Пачалася дэклямацыя. Дэклямавалі „Град“, „Адгукніся душа“ — Янкі Купалы.

Адным словам ігрышчэ прайшло, як лепей ня трэба .. I цяпер астаецца сказаць адно: дзякуй усім хто рупіўся і стараўся Найлепшай нарадай будзе для ідэйных працаўнікоў калі кінутае імі зярно заруне і закаласіцца ядрэным коласам.

А. Гурло.

Беларускі рэфэрат.

2 лютаго я чытаў тут (Карасубазар у Крыме) рэфэрат: „географія, этнографія і гісторыя Беларусі“. Праўда. я і прыгатаўляўся да гэтаго трохі, але так гадзіны дзьве, а то і поўтрацьці баіў маім цярплівым слухачом аб маей бацькоўшчыне і. як потым давялося я гаварыць з імі, то аказываецца яны пачулі шмат цікаваго для іх, бо тут, браты мае, на поўдні аб Беларусі дужа мала ведаюць.

Я каротка расказаў усю гісторыю па Власту, этнографію і географію па Максімовічу, Семёнову ды па Ліпранді „О Бѣлорусіі“ і др. Браў я, акром усяго гэтаго, ешчэ па троху з «Энцыклопедічэскаго Словаря» і з разных географічных хрестоматій, якіх пад рукамі ёсць німала.

У розных мейсцах рэфэрата былі устаўлены і прадэклямованы вершы Я. Купалы, М. Богдановіча, Неслухоўскаго, Паўловіча.

Задзіўлены былі мае слухачы беларускімі вершамі і посьле гаварылі, што «а ведь похож язык і на малорусскій і на русскій». Усе шчыра дзякавалі за цікавую для іх лекцію і выказывалі жальбу аб гэткай гістарычнай долі „бѣдной Бѣлорусіі“...

Ведаеце, браты мае, трэба шырыць вядомасць аб беларусах усюды, дзе толькі можна. Гэта—сіла. Я да гэтай мысьлі ешчэ раней прыйшоў і цяпер буду яе прывадзіць дзе толькі прыдзецца, пакуль ізноў не вярнуся на мілую бацькоўшчыну. Я, здаецца, не абмінуў-бы і ілюзіона, каб даць яму на экран відокі Белавежскай пушчы, Віліі, старых замкоў, лясоў і хат беларускіх.

Сваім слухачом паказываў ня толькі на Купрынскую „Алесю“, дзе трохі такі датычэ быту і палажэньня беларусоў, але такжэ на «Без языка» і „Лес шуміт“ Короленкі, на «Княгіню Острожскую» С. Соловьёва, на Крашеўскаго, але такжэ на „Дзве сілы“ і «Панургово стадо» Крестовскаго.

Зацікаўленым мовай і вершамі беларускімі даю кніжкі ды вершы з газет, што маю. Просяць расказаць ім ешчэ «о поэзі белорускай». Я ужо абецаў. Узноў у памяці свае й абнаўляю усё, што ўперад чытаў.

М.

Чуткі аб амністіі.

21 лютаго с прычыны сьвята 300 летняй гадаўшчыны Царстваваньня Дому Раманавых мае быць абвешчэн маніфэст поўнай амністіі па справах друкоў і часцічная амністія па справах адміністрацыйных кар.

Першы беларускі месачнік сельскай гаспадаркі

„Саха“

дастаў сярэбрэную медаль за выстаўцы насеньня у Вільні 14—18 лютаго 1913 г. за стацьці у месячніку аб насеньнях. Гэтую высокую пахвалу рэдакція «Сахі» усю перэкладаець на сваіх супрацоўнікоў-гаспадароў, дзякуючы ім за сумленную, без усякай награды, шчырую працу с каторай творыцца памалу огнішчэ сельска-гаспадарскай практыкі і навукі для роднай бацькоўшчыны, сельска-гаспадарскай Беларусі.

На выстаўцы Бевяконская і Бэйсагольская пробные сельска-гаспадарскіе станціі выставілі лепшые гатункі збожжа для нашего краю, рэдакція «Сахі» дастала гэтые гатункі ад станцій для дармовай разсылкі сваім падпішчыкам і чытачам. Рэдакція «Сахі» вядзе перэгаворы і з лепшымі гандлямі агароднiцкімі і кветкавымі насеньнямі, каб разаслаць сваім падпісчыкам па колькі гатункоў і гэтых насеньнёў. Новым сваім падпішчыкам рэдакція «Сахі» разсылае насеньне па чародзе, як наступае падпіска.

Віленскае таварыство падмогі хатняму рэмяслу і народнаму штукарству.

Такое Таварыство аткрылася у Вільні, каб падтрымаць у нашай старонцы рэмясло па вёсках і мястэчках і каб ні даць замерці тым народным паняцьцям аб красе каторае адбіваецца і ў мейсцовай апратцы і ў пасудзе, і увыробах ганчарных і ў будынках і інш. на шчасьце фабрычная тандэта сваім крамным рысункам мяла зачапіла ешчэ народнае штукарства у нас.

Прадседацелем таварыства выбран віленскі гарадзкі галава Вэнцлаўскі, памоцнікам прэдседацеля штукмайстра Ф. Рушчыц (Зарэчьчэ 24), скарбнікам адвакат І. Вілейшыс (Юрьеўскі прасп. 15), сэкрэтаром А. Уласоў (Завальная 7), апрыч гэтых выбраны у члены праўленьня: М. Ромэр, І. Краскоўскі, І. Рыбакоў (дырэктар школы штукарства, (Завальная 21), І. Луцкевіч, Залкінд (штукмайстра). Таварыство у пачатку марца робіць выстаўку народнаго штукарства пры выстаўцы абразоў Віленскаго штукарскаго таварыства, і просіць усіх людзей, што маюць цікавые рэчы у тутэйшых стылях пазычыць іх на выстаўку, прысылаць так сама фотографіі, рысункі рэчэй, будынкоў у тутэйшых стылях, хэрквоў, касьцёлоў, хат, двараў, свірноў і т. д. Гэта робіцца для таго, каб людзі пазнаёміліся с тутэйшымі стылямі, а тагды таварыство зробіць конкурс на састаўленьне рысункоў будоўлі, тканін, пасуды, мэблёў, гліняных выробоў, гістарычных лялек, цацак і т. д. Потым гэтые рэчы будуць выданы на аткрытках.

Членская плата таварыства 5 р., грошы можна высылаць почтай у Вільню у Віленскае Общэство Взаімнаго крэдіта счот № 241.

Курсы сушэньня фруктоў.

Віленскі атдзел Імператорскаго Плодаводнаго Таварыства устраівае ад 5 да 13 марца 1913 г. **сямідзённые практычные курсы** сартаваньня, пакаваньня і сушэньня фруктоў, з вячорнымі лекціямі аб садоўніцтве.

Практычные курсы адбывацца будуць ад 8 раніцы да 5 пасьля поўдня, (с пярэрвай на абед) у кватэры Віленскай фруктовай суполкі (Завальная 30), лекціі будуць адбывацца ад 6 да 8 гадз. вечэра у кватэры Аддзелу Таварыства (Вялікая 4). Плата за курсы—5 р. і за лекціі 5 р. усяго 10 руб. і павінна быць унесена перад аткрыцьцем курсоў, асабіста, або пачтовым пераводам на адрэс Таварыства. (Віленскій Отдѣлъ Императорскаго Россійскаго Общества Плодоводства, Большая 4) с прыпіскай на што прысылаюцца грошы.

Упраўленьне Таварыства просыць запісывацца на курсы загадзя.

Жарты.

* * *

Вучыцель. Скажы мне, Пятрусь, чаго Ной узяў у каўчэг чыстых сем пар, а нячыстых дзьве пары?

— Ганавіцоў (штаноў)! — атказывае вучэнік.

* * *

Каля аднаго мястэчка былі манеўры і салдаты безупынку стрэлялі. Чэлавек з бабай вышоў раненька гной растрэсаць і пагналі с сабой карову пасьвіць. Наслухаўся мужык на выстрэлы і кажэ:

— Ог каб гэта узяў гэтак дый выстрэліў! I ў гэтым часе падняў вілы і прыцэліўся у карову. А салдат з ружжа з-за куста трах, у карову і німа.

Гануся, Гануся! — крычыць мужык,—ці не набівала ты старые вілы?...

* * *

— Чаму гэта, дзядзеньку, кажуць, што як заяц перэбяжыць дарогу, дык ня добра, а як воўк дык тады надта добра?

— Ведама, што кепска, як заяц перабег, а ты яго ні злавіў, а як воўк перэбяжыць, ды пабяжыць, то ешчэ лепей, ніхай бяжыць за ўсе голавы!...

Рэдактар-Выдавец
А. Уласоу.

Пры гэтым нумэры разсылаецца усім чытачом цэннік сельска-гаспадарскіх машын і прылад фирмы Зыгмунт Нагродзкі.

Прадаюцца карункі
елецкай работы, розные блюзкі гафтаванай ручной работы, аплікацыі, квадраты на падушкі, дамскіе пршкрасы. Ня дарага, але па назначэных цэнах, бяз торгу.
Адрэс: Вільня, Вілкомірская вул. 15, кв. 7, **П. Кюн.**

САМЫЕ НОВЫЕ
ПАЧТОВЫЕ КАРТАЧКІ
заграніччные з відокамі сёл, мястэчак, гарадоў і жыхароў розных старон сьвету **высылаю па почце** накладной платай.
Цэна за 25 штук 1 р. 25 к., 50 шт. 2 р. 30 кап., 100 штук 3 р. 95 кап.
Пісьмы адрэсаваць: Вільня, Вагзал до востребованія, № 12507.

САДАВОДЗТВА і НАСЕННЫ ГАНДЭЛЬ
В. ПЛЕБАНЧЫКА
Вільня, Віленская вул. д. № 10.
Цэннікъ насеньня, кветных цыбулек, рож і т. п. на 1913 г
выйшоў з друку і на жаданьне высылаецца дарма.

НАЙЛЕПШЫ СПОСАБ ЗАБЕСПЕЧЫЦЬ СЯБЕ І АБАРАНІЦЦА АД БЯДЫ—ГЭТА
СТРАХОУКА ЖЫЦЦЯ
у Першым Узаемным Таварыстве Страхаваньня Жыцьця 1902 г.
Найлягчэйшые варункі.
Найменш трэба плаціць за страхоўку.
Выдаюцца пазыкі пад полісы за 6%.
Едынае чыста УЗАЕМНАЕ ТАВАРЫСТВО.
Страхавацелі атрымліваюць частку даходу і загадываюць справамі Таварыства.
Упраўленьне Літоўска-Беларускаго Округа:
Вільня, Георгіеўскі праспэктъ, 4. Тэлефонъ № 830.
ПАТРЭБНЫ РУПНЫЕ АГЕНТЫ.

Друкарня „Артель Печатнаго Дѣла“, Віленская 25, тэлеф. 199.